

А. В. Буряк, канд. екон. наук, **С. А. Штанько**, аспірант,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”

СПЕЦИФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ

За сучасних умов розвитку банківської системи України об'єктом управління стає вже не просто банк та його операції, а банківський бізнес в цілому. Це висуває додаткові вимоги до врахування довгострокового часового горизонту та інтересів основних стейкхолдерів при прийнятті управлінських рішень. Специфічні особливості банківського бізнесу як об'єкта управління зумовлені, по-перше, ключовими ознаками поняття “бізнес”, по-друге, – сферою провадження бізнесу, по-третє, – колом зацікавлених сторін.

Розкриття змісту поняття “бізнес” з різних точок зору дозволяє виділити ключові його риси, а саме:

- з економічної точки зору бізнес є способом отримання економічної вигоди. Використання як цільового орієнтиру “економічної вигоди” замість традиційного “прибутку” дозволяє врахувати отримання грошових коштів не лише від використання активів, а й від їх обміну на інший вид активу, розподілу активів між іншими власниками тощо;
- з юридичної точки зору бізнес є об'єктом майнових прав та слугує засобом здійснення економічної діяльності. Тому бізнес є об'єктом вкладання інвестицій з метою отримання економічних вигод від використання активів майнового комплексу;
- з соціальної точки зору бізнес є невід'ємним елементом ринкових відносин, виникнення якого обумовлено новим етапом розвитку виробничих відносин, пов'язаних з обміном результатами діяльності, тобто діловими відносинами.

Специфіка банківського бізнесу зумовлена також здійсненням діяльності в сфері послуг шляхом посередництва на фінансовому ринку та пов'язана з діяльністю банків як фінансових посередників (макроекономічний рівень прояву банківської діяльності), так і підприємницьких структур (мікроекономічний рівень) одночасно. Все це обумовлює посередницький характер банківського бізнесу, високий ступінь державного регулювання; ризикованість діяльності та численності зацікавлених сторін в ефективній роботі (держава, власники, менеджмент, клієнти, партнери).

Остання особливість обумовлює необхідність дослідження кінцевих результатів банківського бізнесу з позиції інтересів зацікавлених сторін, що зумовлено також еволюцією моделей ведення бізнесу. За моделі балансу інтересів (моделі зацікавлених сторін – стейкхолдерів) бізнес спрямований на збалансований підхід до врахування інтересів всіх зацікавлених сторін у процесі свого розвитку. Неможливість одночасного задоволення інтересів всіх стейкхолдерів потребує їх ранжування, тобто встановлення рівнів значущості. Виходячи з економічної та юридичної природи бізнесу ключовими стейкхолдерами банківського бізнесу (прямими стейкхолдерами) є його акціонери як власники капіталу банку та менеджмент, який наділений правом управління капіталом. Враховуючи соціальну природу бізнесу, функціонування банків як посередників на фінансовому ринку призводить до виникнення групи опосередкованих стейкхолдерів-клієнтів, регулятора грошово-кредитного ринку, держави, партнерів, які непрямо зацікавлені в фінансових результатах банківського бізнесу, кожен в межах своїх інтересів.

Таким чином, враховуючи специфічні особливості банківського бізнесу, під останнім слід розуміти сукупність економічних відносин між зацікавленими сторонами, що виникають під час здійснення банківської діяльності з метою отримання прямими стейкхолдерами економічних вигід з урахуванням інтересів групи опосередкованих стейкхолдерів. Такий підхід дозволяє визначити перелік структурних характеристик банківського бізнесу: основного вигодонабувача, механізм отримання економічних вигід та мету провадження.

С. В. Вахнюк, канд. екон. наук, доц.,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”

ПОКАЗНИКИ ВПЛИВУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ НА ІНДЕКС ОСВІТИ І ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

У світовій практиці рівень відповідності економіки країни системі макроекономічних відносин, що має назву “економіка знань”, визначається на основі показників, розроблених робочою групою Світового Банку в рамках програми “Знання для розвитку”. В ролі одного з таких показників виступає індекс освіти і людських ресурсів (*Education and Human Resources Index – EHR*), який визначає рівень освіченості населення країни та наявність у нього навичок створення, розповсюдження та використання знань. Для визначення міри впливу на його значення банківської системи введемо показник *IBihri*.